

DOPADY ZMĚN VE ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI

EFFECTS OF CHANGES IN TAXATION OF INCOME FROM EMPLOYMENT

Lukáš Míča, Helena Čalkovská

Abstrakt: Příspěvek se zabývá problematikou dopadů změn ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti na zaměstnance, zaměstnavatele a stát. Důraz je kladen na porovnání a vyčíslení jednotlivých způsobů zdanění a identifikování rozdílů pro poplatníky s různou výší hrubého příjmu. Jsou zde identifikovány rozdíly mezi zdaněním příjmů ze závislé činnosti před rokem 2021 a v roce 2022. Na základě zjištěných skutečností jsou uvedena doporučení a představeny alternativní návrhy týkající se zdaňování příjmů ze závislé činnosti. V příspěvku bylo porovnáno celkem devět způsobů zdanění.

Klíčová slova: superhrubá mzda, základ daně, daň z příjmů fyzických osob, závislá činnost, sociální pojištění, zdravotní pojištění.

Abstract: The paper deals with the impact of changes in the taxation of income from employment on employees, employers and the state. Emphasis is placed on comparing, quantifying individual methods of taxation and identifying differences for taxpayers with different levels of gross income. Differences between taxation of income from employment before 2021 and in 2022 are identified. Based on the findings, recommendations are presented and alternative proposals regarding taxation of income from employment are presented. In total, nine methods of taxation were compared.

Keywords: super-gross wage, tax base, personal income tax, employment, social insurance, health insurance.

JEL klasifikace: D63, E24, H24

1 ÚVOD

Problematika zdaňování příjmů ze závislé činnosti je často diskutovaným tématem celé společnosti. Daně z příjmů provázejí každého člověka po celý život a ukrajují mu značnou část jeho výdělku, jelikož daně z příjmů hrají nezastupitelnou roli k naplnění příjmů státního rozpočtu. Vláda může prostřednictvím daňové politiky měnit způsoby zdanění a tím i daňové zatížení jednotlivých poplatníků. Vždy záleží na vládě, která je u moci a zda upřednostňuje rovnoměrné zdanění, určitou míru progresu nebo zda je hlavním cílem fiskální politiky naplnění státního rozpočtu. V novodobé historii došlo hned několikrát ke změně způsobu zdaňování příjmů ze závislé činnosti. První výrazná změna byla v roce 2008, která s sebou přinesla zavedení superhrubé mzdy a další změna proběhla až v roce 2020, která s sebou přinesla řadu alternativních návrhů na zdaňování příjmů ze závislé činnosti.

Hlavním cílem změny v roce 2020 měla být podpora lidí k větší spotřebě. Daně změny měly pomoci ekonomice, dostat se ze stále prohlubující se krize a snížit deficit státního rozpočtu v době pandemie COVID-19.

Zrušení superhrubé mzdy je kritizováno odborníky i širokou veřejností z důvodu prohlubování deficitu státního rozpočtu v období recese, udržitelnosti veřejných financí a blížící se dluhové brzdy. Samotné zrušení superhrubé mzdy a zvýšení slevy na poplatníka se mezi roky 2020 a 2021 podepsalo snížením inkasa daně z příjmů fyzických osob o 35,6 % (Ministerstvo financí, 2021). Ekonomové zrušení superhrubé mzdy kritizují, a to z důvodu, že tato změna přidá pouze pár stovek nízkopříjmovým, tisíce střední třídě a desetitisíce vysokopříjmovým poplatníkům.

Cílem článku je tedy zhodnotit dopady změn ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti na jednotlivé skupiny poplatníků v určitých pásmech hrubé mzdy, zaměstnavatele, stát a představit alternativní způsoby zdanění, které by méně zatěžovaly státní rozpočet.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Odměňování zaměstnanců upravuje zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Samotné zdanění příjmů upravuje zákon č. 586/12 Sb., o daních z příjmů (zkr. ZDP). Hlavní cílem zdaňování příjmů je především naplnění státního rozpočtu.

Inkaso daně z příjmů z fyzických osob v roce 2021 a 2022 průměrně činí 6,5 % celkových příjmů státního rozpočtu.

Příjmy, které jsou předmětem daně, definuje § 3 ZDP (2022), jedná se o příjmy ze závislé činnosti (§ 6), příjmy ze samostatné činnosti (§ 7), příjmy z kapitálového majetku (§8), příjmy z nájmu (§ 9) a ostatní příjmy (§ 10). Základem daně ze závislé činnosti (DZD §6) je od roku 2021 úhrn peněžních i nepeněžních příjmů od všech zaměstnavatelů. Před rokem 2021 základ daně podle § 6 ZDP tvořil úhrn peněžních a nepeněžních příjmů, který byl zvýšen o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem.

Do roku 2008 se daň z příjmů počítala z hrubé mzdy, byly stanovené celkem čtyři daňová pásma ve výši 12, 19, 25 a 32 %, které znamenaly určitou míru progresu pro stanovenou výši základu daně (iÚčto, 2022). Od 1. 1. 2008 dochází ke změně, jejíž hlavním cílem bylo zvýšit příjmy státního rozpočtu pomocí zavedení daně z příjmů tzv. superhrubé mzdy. Koncept tzv. superhrubé mzdy je dodnes světovým unikátem, který ve světě nemá obdoby (OECD, 2021). Superhrubá mzda se skládala z hrubé mzdy, která byla zvýšena o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem, daň se tedy počítala ze zvýšeného základu daně. Důsledkem zavedení superhrubé mzdy bylo zvýšení efektivní sazby daně na 20,1 %, přičemž slibovaná výše zdanění měla být ve výši 15 %. Koncept se tak stal terčem kritiky, byl označován za složitý, nevypovídající a již od roku 2011 bylo navrhováno jeho zrušení. (KPMG, 2020)

Zrušení superhrubé mzdy byl složitý proces, během kterého bylo projednáváno hned několik návrhů. První návrh představila politická strana ANO v čele s Andrejem Babišem. Proti návrhu byl Jan Hamáček z politického uskupení ČSSD, který přišel s druhým návrhem. Při projednávání návrhů v poslanecké sněmovně přednesl nový návrh i Mikuláš Ferjenčík z České pirátské strany. Omylem byl však poslaneckou sněmovnou schválen návrh, který byl kombinací výše zmíněných návrhů, nicméně jej senátoři zamítli. Senát však vytvořil návrh, který představoval určitý kompromis a koncem roku 2020 byl schválený v daňovém balíčku pro rok 2021. Daňový balíček s sebou přinesl zásadní změny především v podobě zavedení paušální daně, zvýšení minimální mzdy, neomezené výši ročního daňového bonusu, zrušení superhrubé mzdy a tím zavedení hrubé mzdy jako základ daně z příjmů fyzických osob. Od 1. 1. 2021 se hrubá výše příjmů daní 15% sazbou daně a příjmy, které převyšují 48násobek průměrné mzdy, jsou zdaňovány 23% sazbou daně. Dochází také ke zvýšení

slevy na poplatníka pro rok 2021 o 3 000 Kč, a to na 27 840 Kč/rok. V roce 2022 došlo k dalšímu zvýšení o 3 000 Kč, a to na to na 30 840 Kč/rok. (Hovorková, 2022)

Základ daně lze upravit o odčitatelné položky (§ 34–34h ZDP), které uplatňují zpravidla OSVČ. Další úpravou základu daně jsou nezdanitelné části základu daně (§ 15 ZDP), jedná se např. o bezúplatné plnění poskytnuté fyzickým nebo právnickým osobám pro veřejně prospěšné účely, odběr krve, penzijní pojištění, odborové příspěvky. Základ daně upravený o odčitatelné položky a nezdanitelné části základu daně se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů. Takto upravený základ daně podléhá 15% sazbě daně pro příjmy do 48násobku průměrné mzdy (tj. 1 867 728 Kč pro rok 2022), pro příjmy přesahující 48násobek průměrné mzdy se používá sazba ve výši 23 %. Takto vypočtená daň se podle daňového řádu zaokrouhluje na celé koruny nahoru. Daň i zálohu na daň lze snížit o slevy podle § 35, § 35a nebo § 35b ZDP. Daň sníženou o slevy je možné upravit o daňové zvýhodnění na dítě nebo více dětí podle § 35c ZDP.

Kromě odvodů daně z příjmu fyzických osob se odvádí sociální a zdravotní pojištění. Sociální a zdravotní pojištění se u zaměstnanců a zaměstnavatelů počítá z vyměřovacího základu kterým se rozumí úhrn příjmů, které jsou předmětem daně (Ženíšková, 2018).

Následující tabulka pak přesně popisuje výši a složky sociálního a zdravotního pojištění.

Tabulka 1: Sazby sociálního pojištění a zdravotního pojištění

	Sociální pojištění			Zdravotní pojištění	
	Důchodové pojištění	Nemocenské pojištění	Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	Celková výše pojištění	Celková výše pojištění
Zaměstnavatel	21,5 %	2,1 %	1,2 %	24,8 %	9 %
Zaměstnanec	6,5 %			6,5 %	4,5 %

Zdroj: Vybíhal (2022); vlastní zpracování

Čistá mzda zaměstnance se vypočítá tak, že od hrubé mzdy odečteme daň z příjmů, odvody na sociální pojištění ve výši 6,5 % a odvody na zdravotní pojištění ve výši 4,5 %.

3 METODIKA

Příspěvek byl zpracován pomocí základních vědeckých metod, jako je analýza, syntéza, komparace, dedukce. Cílem příspěvku je vyčíslit, porovnat a zhodnotit jednotlivé návrhy způsobů zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, identifikovat jejich rozdíly a představit alternativní způsoby zdanění, které by méně zatěžovaly státní rozpočet.

Článek se zabývá analýzou následujících návrhů způsobů zdanění, které jsou pro lepší přehlednost detailněji představeny. Výpočty byly provedeny pro poplatníka, který je bezdětný, podepsal prohlášení k dani, a tudíž uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka. V rámci porovnání jednotlivých způsobů zdanění byla vypočtena čistá mzda, absolutní a relativní přírůstky čisté mzdy, daň a efektivní sazba daně.

Tabulka 2: Jednotlivé návrhy způsobů zdanění a jejich specifika

Název	Specifika jednotlivých návrhů
Původní způsob zdanění	(I) základem daně je superhrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 15 %, a solidární výše daně pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy činí 7 %, (III) slevy jsou z roku 2020. (ZDP, 2020)
Návrh politické strany ANO	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 15 % a druhá sazba ve výši 23 % pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy, (III) ruší se solidární daň, (IV) slevy na dani se nemění (slevy jsou z roku 2020). (Štěpán, 2020)
Návrh politické strany ČSSD	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 19 % a druhá sazba ve výši 23 % pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy, (III) ruší se solidární daň, (IV) dochází ke zvýšení slevy na poplatníka o 2 400 Kč, a to na 27 240 Kč. (Ministerstvo financí, 2020)
Návrh politické strany Piráti	(I) základem daně je superhrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 15 % a solidární výše daně pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy činí 7 %, (III) dochází ke zvýšení slevy na poplatníky z 24 840 Kč na 34 125 Kč, (IV) dochází ke zrušení horního limitu pro daňový bonus. (Rambousková, 2020)
Návrh schválený poslaneckou sněmovnou, ale zamítnut senátem	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 15 % a druhá sazba ve výši 23 % pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy, (III) ruší se solidární daň, (IV) dochází ke zvýšení slevy na poplatníky z 24 840 Kč na 34 125 Kč, (V) dochází ke zrušení horního limitu pro daňový bonus. (Rambousková, 2020)
Schválený návrh	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 15 % a druhá sazba ve výši 23 % pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy, (III) ruší se solidární daň, (IV) dochází ke zvýšení slevy na poplatníka v roce 2021 o 3 000 Kč, a to na 27 840 Kč. V roce 2022 další zvýšení slevy na poplatníka o 3 000 Kč na 30 840 Kč. (V) dochází ke zrušení horního limitu pro daňový bonus. (Rambousková, 2020)
Alternativní návrh A	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) základní sazba daně je ve výši 19 % a druhá sazba ve výši 27 % pro příjmy přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy, (III) ruší se solidární daň, (IV) dochází ke zvýšení slevy na poplatníky na

	36 840 Kč, což je 3 070 Kč/měsíc, (V) sleva na poplatníka je vyplácena formou daňového bonusu.
Alternativní návrh B	(I) základem daně je hrubá mzda, (II) čtyři daňová pásma a čtyři sazby daně ve výši 12 %, 19 %, 25 % a 32 % jako v roce 2007 přepočítané pro jednotlivá pásma podle průměrné mzdy v roce 2021, (III) dochází ke zvýšení slevy na poplatníka o 3 000 Kč, a to na 27 840 Kč, což je 2 320 Kč/měsíc. (IV) ruší se solidární daň.

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

4 VÝSLEDKY

4.1 Absolutní a relativní přírůstky čisté mzdy

Tabulky č. 3, 4 a graf č. 1 porovnává absolutní a relativní přírůstky čisté mzdy jednotlivých způsobů zdanění oproti původnímu způsobu zdanění. Tabulka a graf čistých mezd zde záměrně není uveden kvůli jeho špatné vypovídající hodnotě. Čistá mzda se vypočítala tak, že od hrubé mzdy byla odečtena záloha na daň z příjmů a částky sociálního a zdravotního pojištění hrazené poplatníkem. Přírůstky čisté mzdy se dále vypočítaly z čisté mzdy jednotlivých způsobů zdanění, od kterých se odečetla původní čistá mzda.

Tabulka 3: Absolutní přírůstky čisté mzdy oproti původnímu způsobu zdanění v Kč

Hrubá mzda v Kč	Původní způsob zdanění	Návrh politické strany ANO	Návrh politické strany ČSSD	Návrh politické strany Piráti	Návrh zamítnutý senátem	Schválený návrh (2021)	Schválený návrh (2022)	Alternativní způsob zdanění A	Alternativní způsob zdanění B
16 200	0	825	377	774	1 185	1 075	1 185	1 177	1 185
26 200	0	1 335	487	774	2 109	1 585	1 835	1 287	1 814
36 200	0	1 845	597	774	2 619	2 095	2 345	1 397	1 724
46 200	0	2 355	707	774	3 129	2 605	2 855	1 507	1 234
56 200	0	2 850	802	774	3 624	3 100	3 350	1 602	283
66 200	0	3 360	912	774	4 134	3 610	3 860	1 712	- 907
76 200	0	3 870	1 022	774	4 644	4 120	4 370	1 822	- 2 097
86 200	0	4 380	1 132	774	5 154	4 630	4 880	1 932	- 3 287
96 200	0	4 890	1 242	774	5 664	5 140	5 390	2 042	- 4 477
106 200	0	5 385	1 337	774	6 159	5 635	5 885	2 137	- 5 682
116 200	0	5 895	1 447	774	6 669	6 145	6 395	2 247	- 6 872
126 200	0	6 405	1 557	774	7 179	6 655	6 905	2 357	- 8 062
136 200	0	6 915	1 667	774	7 689	7 165	7 415	2 467	- 9 252
146 200	0	7 551	2 080	944	8 325	7 801	8 406	3 058	- 9 961

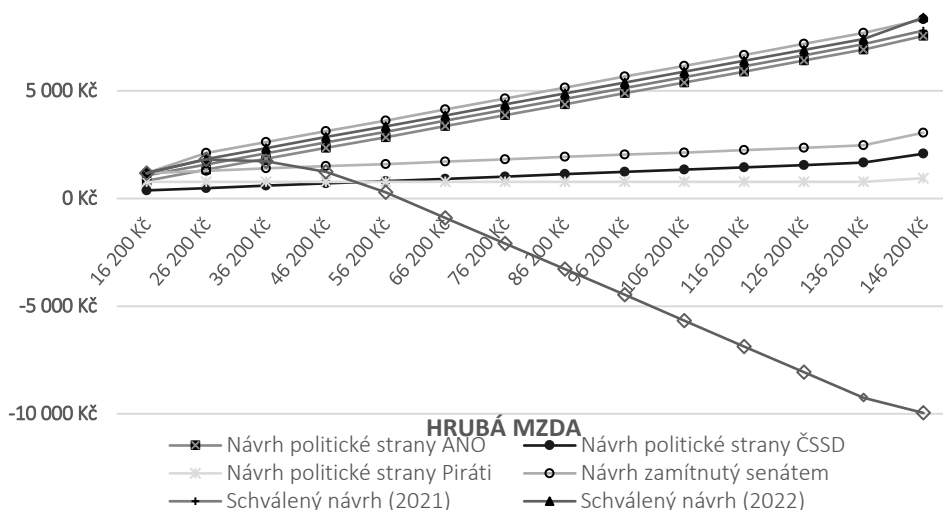
Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Tabulka 4: Relativní přírůstky čisté mzdy oproti původnímu způsobu zdanění v Kč

Hrubá mzda v Kč	Původní způsob zdanění	Návrh politické strany ANO	Návrh politické strany ČSSD	Návrh politické strany Piráti	Návrh zamítnutý senátem	Schválený návrh (2021)	Schválený návrh (2022)	Alternativní způsob zdanění A	Alternativní způsob zdanění B
16 200	0	6,23 %	2,85 %	5,85 %	8,95 %	8,12 %	8,95 %	8,89 %	8,95 %
26 200	0	6,63 %	2,42 %	3,85 %	10,48 %	7,88 %	9,12 %	6,40 %	9,01 %
36 200	0	6,83 %	2,21 %	2,87 %	9,70 %	7,76 %	8,68 %	5,17 %	6,38 %
46 200	0	6,95 %	2,09 %	2,28 %	9,23 %	7,68 %	8,42 %	4,45 %	3,64 %
56 200	0	6,98 %	1,97 %	1,90 %	8,88 %	7,60 %	8,21 %	3,93 %	0,69 %
66 200	0	7,04 %	1,91 %	1,62 %	8,67 %	7,57 %	8,09 %	3,59 %	-1,90 %
76 200	0	7,09 %	1,87 %	1,42 %	8,51 %	7,55 %	8,01 %	3,34 %	-3,84 %
86 200	0	7,12 %	1,84 %	1,26 %	8,38 %	7,53 %	7,94 %	3,14 %	-5,35 %
96 200	0	7,15 %	1,82 %	1,13 %	8,28 %	7,52 %	7,88 %	2,99 %	-6,55 %
106 200	0	7,15 %	1,78 %	1,03 %	8,18 %	7,49 %	7,82 %	2,84 %	-7,55 %
116 200	0	7,17 %	1,76 %	0,94 %	8,12 %	7,48 %	7,78 %	2,73 %	-8,36 %
126 200	0	7,19 %	1,75 %	0,87 %	8,06 %	7,47 %	7,75 %	2,65 %	-9,05 %
136 200	0	7,21 %	1,71 %	0,81 %	8,01 %	7,47 %	7,73 %	2,57 %	-9,64 %
146 200	0	7,38 %	2,03 %	0,92 %	8,13 %	7,62 %	8,21 %	2,99 %	-9,73 %

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Obrázek 1: Absolutní přírůstky čisté mzdy v Kč

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že veškeré navrhované změny by byly ve prospěch všech poplatníků a přináší zvýšení čistého příjmu. Konkrétní přírůstky poté záleží na jednotlivých způsobech zdanění. Zamítnutý návrh senátem, schválený návrh

a návrh politické strany ANO mají lineární trend a přináší nejvyšší přírůstky čisté mzdy, které výrazně rostou s vyšší hrubého příjmu. Zmíněné návrhy poskytují tedy přírůstky převážně vysokopříjmovým skupinám poplatníků. Menší lineární trend představuje i návrh ČSSD a alternativní způsob zdanění A. Stejně přírůstky čisté mzdy pro poplatníky s různou výší hrubého příjmu představuje pouze návrh České Pirátské strany, který se nejvíce přibližuje původnímu způsobu zdanění. Návrh zvyšuje čistou mzdu více nízkopříjmovým poplatníkům jak poplatníkům s vyššími příjmy. Na základě výpočtu byl představen alternativní způsob zdanění B, který je obdobou zdanění před rokem 2007. Tento způsob zvyšuje čistou mzdu nižší a střední třídě, naopak značně snižuje čistou mzdu vysokopříjmovým skupinám poplatníků.

Podle ČSÚ (2021) se v pásmu hrubých mezd od 16 200 Kč do 50 000 Kč vyskytuje kolem 70 % všech poplatníků, u kterých by měly být přírůstky čisté mzdy nejvyšší. Tento předpoklad splňuje pouze návrh politické strany ČSSD, návrh České Pirátské strany a oba alternativní způsoby zdanění.

4.2 Daň a efektivní sazba daně

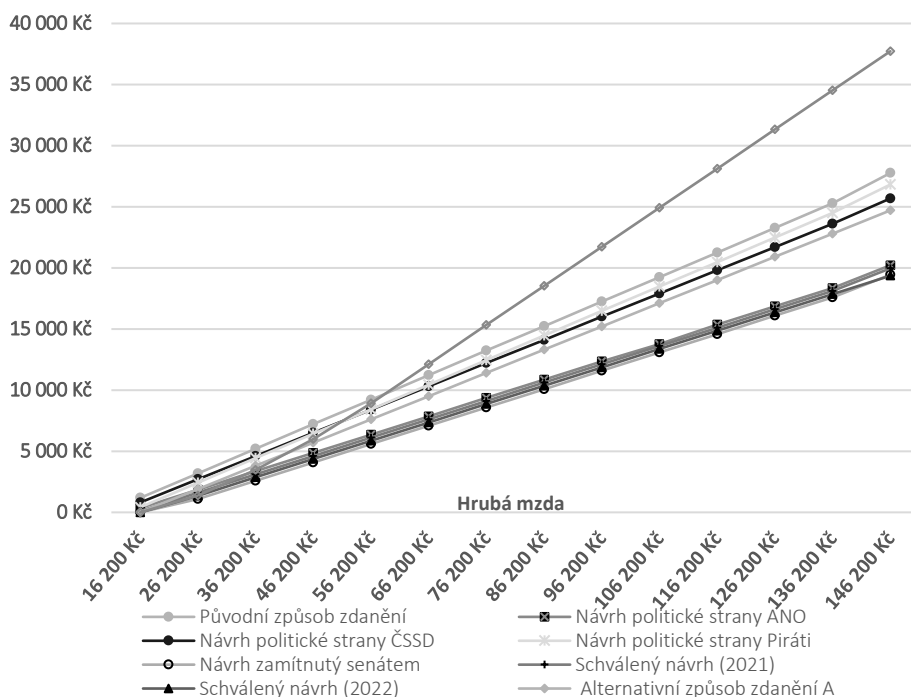
Následující tabulka porovnává výši daně pro jednotlivá pásma hrubých mezd. Daň byla vypočtena tak, že se od daně z příjmů odečetla základní sleva na poplatníka.

Tabulka 5: Výše daně jednotlivých způsobů zdanění v Kč

Hrubá mzda v Kč	Původní způsob zdanění	Návrh politické strany ANO	Návrh politické strany ČSSD	Návrh politické strany Piráti	Návrh zamítnutý senátem	Schválený návrh (2021)	Schválený návrh (2022)	Alternativní způsob zdanění A	Alternativní způsob zdanění B
16 200	1 185	360	808	411	0	110	0	8	0
26 200	3 195	1 860	2 708	2 421	1 086	1 610	1 360	1 908	1 381
36 200	5 205	3 360	4 608	4 431	2 586	3 110	2 860	3 808	3 481
46 200	7 215	4 860	6 508	6 441	4 086	4 610	4 360	5 708	5 987
56 200	9 210	6 360	8 408	8 436	5 586	6 110	5 860	7 608	8 927
66 200	11 220	7 860	10 308	10 446	7 086	7 610	7 360	9 508	12 127
76 200	13 230	9 360	12 208	12 456	8 586	9 110	8 860	11 408	15 327
86 200	15 240	10 860	14 108	14 466	10 086	10 610	10 360	13 308	18 527
96 200	17 250	12 360	16 008	16 476	11 586	12 110	11 860	15 208	21 727
106 200	19 245	13 760	17 908	18 471	13 086	13 610	13 360	17 108	24 927
116 200	21 255	15 360	19 808	20 481	14 586	15 110	14 860	19 008	28 127
126 200	23 265	16 860	21 708	22 491	16 086	16 610	16 360	20 908	31 327
136 200	25 275	18 360	23 608	24 501	17 586	18 110	17 860	22 808	34 527
146 200	27 766	20 215	25 686	26 822	19 441	19 965	19 360	24 708	37 727

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Obrázek 2: Výše daně jednotlivých návrhů v Kč

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

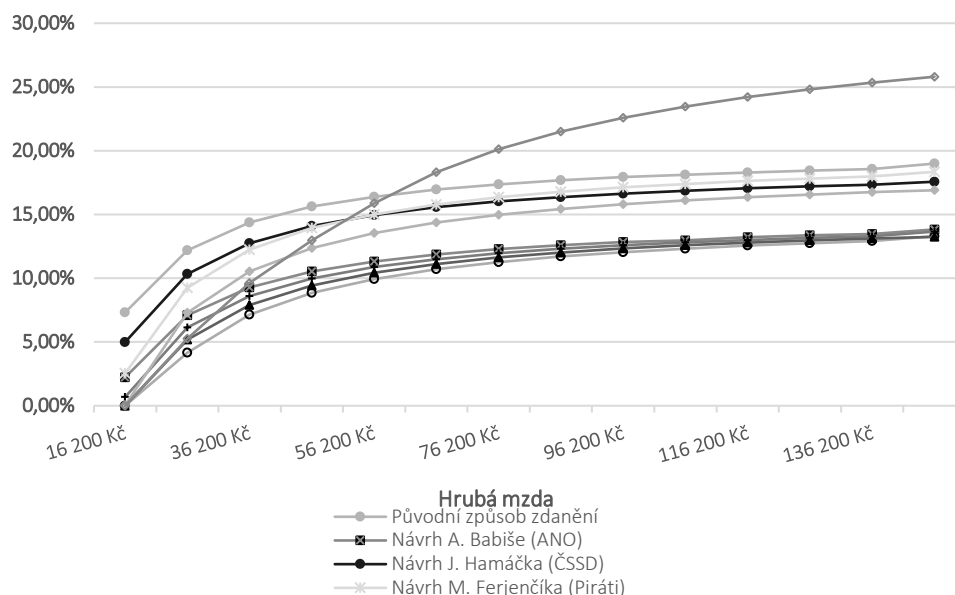
Z dat vyplývá, že veškeré navrhované změny snižují výslednou daňovou povinnost. Výjimkou je pouze alternativní způsob zdanění B, který naopak daňovou povinnost s růstem hrubého příjmu zvyšuje a zahrnuje tedy nejvyšší míru progresivního zdanění. Daňová povinnost 0 Kč (viz tab. 5) se vyskytuje pouze u některých návrhů, jelikož sleva na poplatníka je vyšší jak vypočtená daň. Obecně lze tvrdit, že daňová povinnost je snížena spíše u vysokopříjmových skupin poplatníků jak u poplatníků s nižšími příjmy.

Lepší zobrazení daňového zatížení představuje efektivní sazba daně, která slouží ke zjištění skutečného daňového zatížení a využívá se k mezinárodnímu srovnání. Efektivní sazba daně byla vypočtena z daně z příjmů, která byla snížena o slevu na poplatníka, a následně bylo vypočteno, jaký podíl daň představuje na hrubé mzdě.

Tabulka 6: Efektivní sazba daně pro jednotlivé výše hrubé mzdy

Hrubá mzda v Kč	Původní způsob zdanění	Návrh politické strany ANO	Návrh politické strany ČSSD	Návrh politické strany Piráti	Návrh zamítnutý senátem	Schválený návrh (2021)	Schválený návrh (2022)	Alternativní způsob zdanění A	Alternativní způsob zdanění B
16 200	7,31 %	2,22 %	4,99 %	2,54 %	0,00 %	0,68 %	0,00 %	0,05 %	0,00 %
26 200	12,19 %	7,10 %	10,34 %	9,24 %	4,15 %	6,15 %	5,19 %	7,28 %	5,27 %
36 200	14,38 %	9,28 %	12,73 %	12,24 %	7,14 %	8,59 %	7,90 %	10,52 %	9,62 %
46 200	15,62 %	10,52 %	14,09 %	13,94 %	8,84 %	9,98 %	9,44 %	12,35 %	12,96 %
56 200	16,39 %	11,32 %	14,96 %	15,01 %	9,94 %	10,87 %	10,43 %	13,54 %	15,88 %
66 200	16,95 %	11,87 %	15,57 %	15,78 %	10,70 %	11,50 %	11,12 %	14,36 %	18,32 %
76 200	17,36 %	12,28 %	16,02 %	16,35 %	11,27 %	11,96 %	11,63 %	14,97 %	20,11 %
86 200	17,68 %	12,60 %	16,37 %	16,78 %	11,70 %	12,31 %	12,02 %	15,44 %	21,49 %
96 200	17,93 %	12,85 %	16,64 %	17,13 %	12,04 %	12,59 %	12,33 %	15,81 %	22,59 %
106 200	18,12 %	12,96 %	16,86 %	17,39 %	12,32 %	12,82 %	12,58 %	16,11 %	23,47 %
116 200	18,29 %	13,22 %	17,05 %	17,63 %	12,55 %	13,00 %	12,79 %	16,36 %	24,21 %
126 200	18,44 %	13,36 %	17,20 %	17,82 %	12,75 %	13,16 %	12,96 %	16,57 %	24,82 %
136 200	18,56 %	13,48 %	17,33 %	17,99 %	12,91 %	13,30 %	13,11 %	16,75 %	25,35 %
146 200	18,99 %	13,83 %	17,57 %	18,35 %	13,30 %	13,66 %	13,24 %	16,90 %	25,81 %

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Obrázek 3: Efektivní sazba daně pro jednotlivá pásma hrubé mzdy

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Zajímavý návrh je návrh České pirátské strany, který snižuje daňové zatížení z větší části nízkopříjmovým skupinám poplatníků a méně vysokopříjmovým

skupinám. Tento návrh v sobě zahrnuje značnou míru progresu, jelikož se efektivní sazba pohybuje v rozmezí 2,54 % až 18,35 % a u vysokopříjmových poplatníků se přibližuje k původnímu způsobu zdanění. Největší míru zdanění představuje alternativní způsob zdanění B, při kterém se efektivní sazba daně pohybuje od 0 % až 25,81 %. Značnou míru progresu představuje i návrh ČSSD a alternativní způsob zdanění A, který má obdobný průběh jak původní způsob zdanění. Ostatní návrhy mají značně nižší efektivní sazbu a přinášejí značné zvýšení čisté mzdy převážně vysokopříjmovým skupinám.

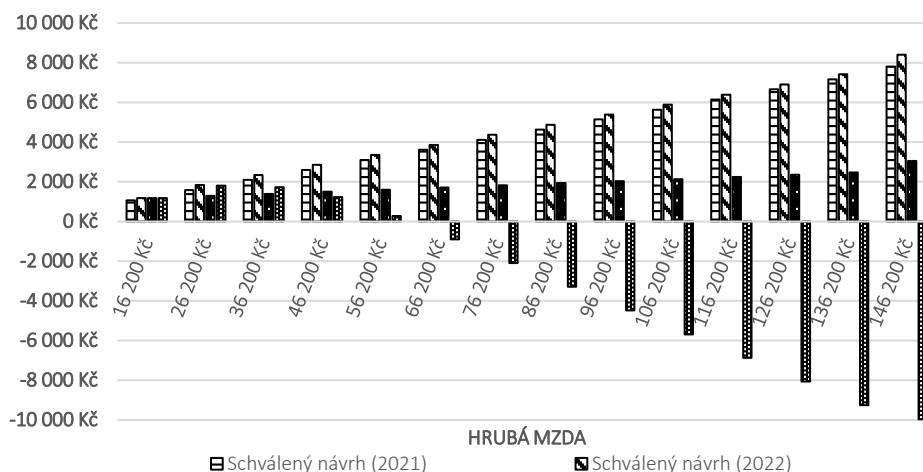
4.3 Porovnání původního, schváleného návrhu s alternativními způsoby zdanění

Následující část porovnává původní způsob zdanění, schválený návrh s alternativními způsoby zdanění, které byly vytvořeny během tvorby článku.

Tabulka 7: Přírůstky čisté mzdy vybraných způsobů zdanění v Kč

Hrubá mzda v Kč	Původní způsob zdanění	Schválený návrh (2021)	Schválený návrh (2022)	Alternativní způsob zdanění A	Alternativní způsob zdanění B
16 200	0	1 075	1 185	1 177	1 185
26 200	0	1 585	1 835	1 287	1 814
36 200	0	2 095	2 345	1 397	1 724
46 200	0	2 605	2 855	1 507	1 234
56 200	0	3 100	3 350	1 602	283
66 200	0	3 610	3 860	1 712	- 907
76 200	0	4 120	4 370	1 822	- 2 097
86 200	0	4 630	4 880	1 932	- 3 287
96 200	0	5 140	5 390	2 042	- 4 477
106 200	0	5 635	5 885	2 137	- 5 682
116 200	0	6 145	6 395	2 247	- 6 872
126 200	0	6 655	6 905	2 357	- 8 062
136 200	0	7 165	7 415	2 467	- 9 252
146 200	0	7 801	8 406	3 058	- 9 961

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Obrázek 4: Přírůstky čisté mzdy vybraných způsobů zdanění

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že nízkopříjmoví poplatníci v roce 2022 výrazně nepocítily schválené změny oproti roku 2021. Schválený způsob zdanění zvyšuje čistou mzdu převážně vysokopříjmovým skupinám poplatníků, a to o několik tisíc ročně. Například poplatníkovi s minimální mzdou (tj. 16 200 Kč) v roce 2022 vzroste čistý příjem o 14 220 Kč/rok, zatímco poplatníkovi s průměrnou mzdou (tj. 37 839 Kč) čistý příjem vzroste o 29 040 Kč/rok. U poplatníků s nadprůměrnou mzdou (např. 60 000 Kč) vzroste čistý příjem o 42 540 Kč/rok. Je zde patrný značný lineární trend, který zvýhodňuje vyšší třídu.

Protipólem jsou alternativní způsoby zdanění, které mají zvýšit čistou mzdu převážně nižší a střední třídě a také snížit dopad na státní rozpočet. Navržené způsoby mají přispět k vyšší spotřebě poplatníků a k zamezení tvorby úspor v případě vysokopříjmových skupin. Alternativní způsob zdanění A vykazuje taktéž lineární trend, ale ne tak významný jako v případě schváleného návrhu. Nejštědřejší návrh pro nižší a střední třídu představuje alternativní způsob zdanění B, který však značně „uškodí“ vysokopříjmovým skupinám. V pásmu hrubé mzdy 0 Kč až 60 000 Kč se vyskytuje přes 88 % poplatníků (ČSÚ, 2021), kteří by si v případě alternativního návrhu B polepšili, zbylých 12 % by však pocítilo značné snížení čistých mezd. Návrh se může zdát diskriminační, ale toto zdanění probíhalo v ČR i roce 2007 a tudíž s ním má země již jisté zkušenosti.

4.4 Dopad schváleného návrhu na zaměstnance, zaměstnavatele a státní rozpočet

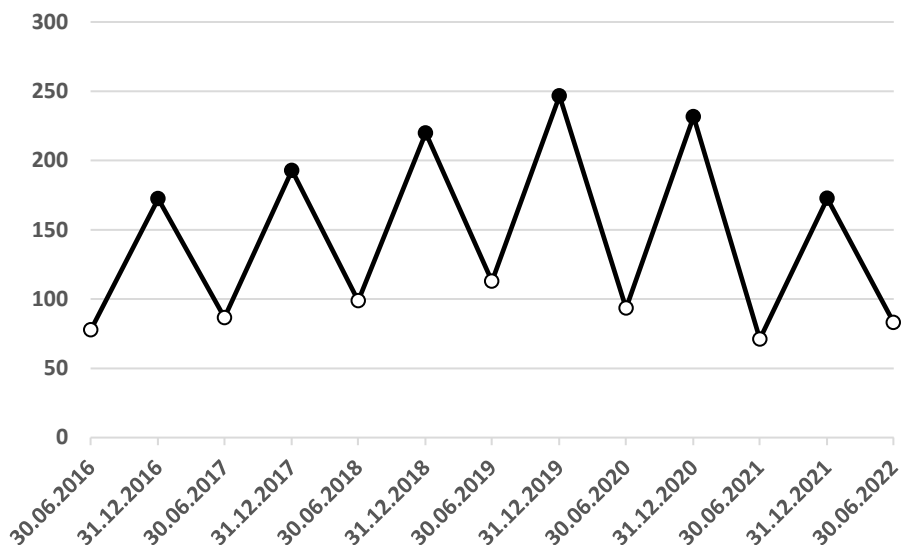
Zrušení superhrubé mzdy má pozitivní dopad na veškeré skupiny poplatníků. Navrhované změny přinášejí zvýšení čisté mzdy všem, ale pokaždé v jiné míře. Nízkopříjmoví poplatníci často nejsou schopni vyčerpat celou měsíční slevu na poplatníka, a mají tak nejnížší přírůstky čisté mzdy. Cca 63 % všech poplatníků se nachází v platovém pásmu 0 Kč až 40 000 Kč, ti si polepší ve značném nepoměru oproti vysokopříjmovým skupinám.

Změna zdaňování neměla pro zaměstnavatele téměř žádný dopad, jelikož výše povinných odvodů se nezměnila. Můžeme však hovořit o pozitivním dopadu, a to v podobě zvýšení čistých mezd zaměstnanců bez růstu mzdových nákladů zaměstnavatele.

Zrušení superhrubé mzdy prohloubilo deficit veřejných rozpočtů v roce 2021 o 90,2 mld. Kč (Ministerstvo financí, 2021). Propad příjmů veřejných rozpočtů by byl v případě návrhu České pirátské strany 40 miliard Kč a v případě návrhu ČSSD 37 miliard Kč (Rambousková, 2020). Státní dluh podle ministerstva financí (2022) činí 2,7 bilionu Kč, což odpovídá 42,3 % HDP (Ministerstvo financí, 2022). Zrušení superhrubé mzdy se podepsalo i na vývoji inkasa daně z příjmu, následující graf tak zobrazuje vývoj inkasa daně z příjmu fyzických osob od roku 2016 do 2022 v půlroční a roční výši.

Meziroční snížení inkasa daně z příjmů mezi roky 2020 a 2021 bylo z důvodu zrušení superhrubé mzdy 59,1 mld. Kč. V roce 2022 by se mělo inkaso daně z příjmu zvýšit oproti roku 2021 a to z důvodu všeobecného růstu mezd. Růst je patrný i v půlročním inkasu daně z příjmů v roce 2022 oproti půlročnímu inkasu z roku 2021.

Obrázek 5: Půlroční (prázdné značky) a roční (plné značky) inkaso daně z příjmů od roku 2016 v mld. Kč

Zdroj: Míča (2021); vlastní zpracování

5 DISKUSE A ZÁVĚR

Na základě výsledků bylo zjištěno, že z navrhovaných změn způsobů zdanění se mezi nejvhodnější návrh s jedním z nejmenších dopadů na státní rozpočet jeví návrh České pirátské strany. Tento návrh vychází z původního způsobu zdanění, nese značnou míru progresu a zvýhodňuje nízkopříjmové poplatníky oproti vysokopříjmovým skupinám. Ostatní návrhy představují značnou zátěž státního rozpočtu a zvýhodňují vysokopříjmové skupiny. Tvzení, že zrušením superhrubé mzdy si všichni poplatníci polepší je sice pravdivé, nicméně co již zmíněno nebylo, že na každého bude mít tato změna jiný dopad. Schválený návrh pak přidal stovky nízkopříjmovým, tisíce střední třídě, desetitisíce vysokopříjmovým skupinám poplatníků a bude mít značný dopad na státní rozpočet. Na značné nerovnosti ve zvýšení příjmů mezi jednotlivými skupinami poplatníků reagovala i studie Vysoké školy ekonomické v Praze (Fischer, Mazouch a Finardi, 2020).

Cílem zrušení superhrubé mzdy měla být podpora lidí k vyšší spotřebě. K navýšení spotřeby došlo především u nízkopříjmových skupin poplatníků, poplatníci s vyššími příjmy na dané změně nejvíce vydělali, jelikož přírůstky čisté mzdy investovali spíše do nemovitostí, akcií či jiných aktiv. Ekonomové

zmiňovali i značný růst inflace díky této změně, která se později vyskytla, a také díky ostatním faktorům (př. válka na Ukrajině...) značně vzrostla. Článek nezahrnuje inflaci ve výpočtech, takže veškeré přírůstky čisté mzdy jsou nominálního charakteru.

Zaměstnanci jsou však se změnou spokojeni, jelikož došlo k růstu jejich čisté mzdy. Jakékoli zvýšení čistého příjmu je pro zaměstnance potěšující zprávou a obzvláště v době, kdy se potýkáme s vysokou inflací a energetickou krizí, která v novodobé historii nemá obdoby a zasáhne každého z nás. Změna způsobu zdanění neměla na zaměstnavatele žádný dopad, můžeme však hovořit o pozitivním dopadu, a to v podobě růstu mezd zaměstnanců bez růstu mzdových nákladů podniku. Zrušení superhrubé mzdy prohloubilo i státní dluh a snížit inkaso daně z příjmů. Se stávajícím růstem zadluženosti, může ČR dosáhnout dluhové brzdy již v roce 2024, pokud výše zadlužení přesáhne 55 % hrubého domácího produktu. Dalším významným zásahem do veřejných financí je zvýšení hranice pro plátce DPH na 2 mil. Kč a novela paušální daně, která dle předpokladu sníží veřejné rozpočty o 600 mld. Kč (Ministerstvo financí, 2022). Je tedy otázkou, zda v nejbližší době nedojde k úpravě zdaňování příjmů či zavedení nové daně z důvodu dalších propadů veřejných rozpočtů.

Vzhledem k těmto i předešlým skutečnostem byly představeny dva alternativní způsoby zdanění, které mají zvýšit spotřebu domácností, snížit a popřípadě zabránit tvorbě úspor. Alternativní způsob zdanění A vychází z návrhu ČSSD, který byl během výpočtů upraven o poznatky získané během tvorby tohoto článku. Návrh zvýhodňuje spíše nízkopříjmové skupiny poplatníků. Alternativní způsob zdanění B vychází ze zdanění v roce 2007, který byl přepočítán pomocí průměrné mzdy roku 2021 do současné podoby. Tento způsob zdanění znevýhodňuje vysokopříjmové skupiny poplatníků, nese značnou míru progresu a zobrazuje určitou možnost, jak získat peníze do státního rozpočtu. Dopad alternativních návrhů na státní rozpočet je těžké odhadnout. Alternativní návrhy mohou mít různá úskalí, která nebyla během tvorby článku odhalena. Způsoby zdanění vždy závisí na ekonomické a politické situaci v dané zemi.

Zrušení superhrubé mzdy je logické, ale jednalo se o špatné načasování, a především o špatně zvolený návrh, který zvýhodňuje spíše vysokopříjmové skupiny. Ke zrušení superhrubé mzdy mělo dojít v době, kdy ekonomika rostla, a nedocházelo k neočekávaným výdajům ze státního rozpočtu.

Afilace

Tento příspěvek byl zpracován v rámci vnitřního grantového projektu IGA-PEF-TP-22-007.

Použité zdroje

- [1] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *ARAD - Systém časových řad - Česká národní banka*. [online]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=6&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=1410&p_uka=5&p_strid=ABA&p_od=200201&p_do=202212&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C#dump
- [2] ČESKO. *Zákon č. 586/1992 Sb.: Zákon o dani z příjmu*. In: Sbíрка zákonů. ČR, 2021, Sbíрка zákonů, 117/1992, 586/1992. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
- [3] ČSÚ. *Podíly zaměstnanců v pásmech hrubých měsíčních mezd podle pohlaví*. In: Český statistický úřad [online]. ČR, 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397776/11002622a11.pdf/f5b606ae-6533-46ab-ba97-02cf93acc9b7?version=1.1>
- [4] DUŠEK, JIŘÍ A JAROSLAV SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů ...* Praha: Grada, 2022 [cit. 2022-08-08]. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-3593-6.
- [5] FISCHER JAKUB, PETR MAZOUCH A SAVINA FINARDI. *DOPAD změny sazby daně z příjmů fyzických osob na spotřebu domácností [online]*. ČR, 2020, 12 s. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: https://www.vse.cz/wpcontent/uploads/VSE_studie_dopad-zmeny-sazby-DPFO-na-spotrebudomacnosti.pdf. Studie. Vysoká škola ekonomická v Praze
- [6] HOVORKOVÁ, KATEŘINA. *Co vše se mění s příchodem roku 2022: Změny v daních, zákonech a ve vaší peněženke*. In: Aktuálně.cz [online]. ČR, 2022, 1. 1. 2022 [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/novinky-roku-2022-v-danich-financich-a-zakonech/r~7ffa2d26688611ec9322ac1f6b220ee8/>

- [7] IÚČTO. *SAZBY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ROCE 2006 A 2007*. iÚčto - Online fakturace a účetnictví [online]. Copyright © 2022 iÚčto.cz [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://www.iucto.cz/ucetni-tipy/dan-z-prijmu/sazby-dane-z-prijmu-fyzicky-ch-osob-v-roce-2006-a-2007/>
- [8] KPMGM. *CZECH REPUBLIC – ABOLITION OF SUPER-GROSS SALARY?* - KPMG Global. [online]. Copyright © 2022. ČR, 2020, 24. 9. 2020 [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/09/flash-alert-2020-408.html>
- [9] MÍČA, LUKÁŠ. *Dopady změn ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti* [online]. Brno, 2021 [cit. 2022-08-07]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/t6rqbz/>. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta. Vedoucí práce Ing. Milena Otavová, Ph.D.
- [10] MINISTERSTVI FINANCÍ. *Hospodaření státního rozpočtu ČR za prosinec 2021*. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. ČR, 2021, [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/pokladni-plneni-sr-44160>
- [11] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Limit pro registraci k DPH a využívání paušální daně vzroste na dva miliony*. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. ČR, 2022, 9. 5. 2022 [cit. 2022-08-31]. Dostupné z: <https://mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/limit-pro-registraci-k-dph-a-vyuzivani-p-47457>
- [12] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Stanovisko MF ke studii VŠE k zrušení superhrubé mzdy*. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. ČR, 2020, 4. 11. 2020 [cit. 2022-08-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/vmediich/2020/stanovisko-mf-ke-studii-vse-k-zruseni-su-39888>
- [13] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Státní dluh vzrostl za 1. polovinu roku o 241,9 mld. Kč na 2,7 bilionu*. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. ČR, 2022, 22. 7. 2022 [cit. 2022-08-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/statni-dluh-vzrostl-za-1-polovinu-roku-o-48239/>

- [14] OECD. *Taxing wages 2021* [online]. Paris: OECD Publishing, 2021b [cit. 2022-08-10]. ISBN 978-92-6474-596-4..).
- [15] RAMBOUSKOVÁ, MICHAELA. *Příští rok budete platit menší daně. Změna prošla po čtyřhodinové debatě*. In: Seznam Zprávy [online]. ČR, 2020, 22. 12. 2020 [cit. 2022-08-12]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/poslancihlasuji-o-tom-jak-budou-pristi-rok-vypadat-nase-dane134840#utm_content=obsahovky&utm_medium=result&utm_source=search.seznam.cz&utm_term=superhrub%25C3%25A1+mzda
- [16] ŠTĚPÁN, PETR. *Až tisíce navíc. Spočítejte si, o kolik se vám zvýší čistá mzda*. In: Seznam Zprávy [online]. Praha, 2020, 20. 11. 2020 [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kalkulacka-zrusenisuperhrube-mzdy-jaka-je-moje-cista-mzda130214#seq_no=1&source=hp&dop_ab_variant=0&dop_req_id=RpkNlySjiY202011200828&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz
- [17] ŽENÍŠKOVÁ, M. *Pojistné na sociální zabezpečení 2018: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady*. 8. vyd. Olomouc: Anag, 2018. ISBN 978-80-7554-127-7

AUTOR

Bc. Lukáš Míča, Ústav účetnictví a daní, Provozně ekonomická fakulta Mendelovi univerzity v Brně. Zemědělská 1665, 613 00 Brno-sever-Černá Pole, e-mail: xmica2@mendelu.cz

Bc. Helena Čalkovská, Ústav účetnictví a daní, Provozně ekonomická fakulta Mendelovi univerzity v Brně. Zemědělská 1665, 613 00 Brno-sever-Černá Pole, e-mail: xhajkova@mendelu.cz

AUTHOR

Bc. Lukáš Míča, Department of Accounting and Taxation, Faculty of Economics, Mendel University in Brno. Zemědělská 1665, 613 00 Brno-sever-Černá Pole, e-mail: xmica2@mendelu.cz

Bc. Helena Čalkovská, Department of Accounting and Taxation, Faculty of Economics, Mendel University in Brno. Zemědělská 1665, 613 00 Brno-sever-Černá Pole, e-mail: xhajkova@mendelu.cz